HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

79.on5Eylül2021

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

yasin mortaş

muhabbet yeri

haydarbey mh. 32077. sokak
armada/2 d blok nu: 6
onikişubat / kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

79. sayı 15 Eylül 2021

ıssn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- İbrahim Sağır / Üstüne
- Mustafa İmir / Eylül Hüznü
- Muzaffer Ceylan / Kelebek
- Mücahit Şahin/ Kız Kulesi / Saatleri Neden Kutuplara Asıyorsun
- Səhavət İzzəti / Ay Ana
- Təranə Arifqızı / Üzüm Var / Eyledi
- Ali Rıza Kaşıkçı / Sevdim Diyesi
- Mehmet Gözükara - İsmail Kutlu Özalp Atışma Meydanı
- Mehmet Bircan / Gazel
- Mehmet Avşar / Ebedî Vatan
- Mehmet Baş / Künye
- Yasin Şen / Osmanlı Şiiri ve Sembolik Dil
- Osman Fermanoğlu / Dədə
- Mustafa Pınarbaşı / Nesin Sen
- Âşık Medeni Karataş / Şehidim
- Ahmet Urfalı / Perişan Gazel
- Tayyib Atmaca / dOkunan Şiirler -24-
- Âşık Muhsinoğlu / Vefasız Diye
- Erol Koca / Kıblegâhım
- Mehmet Durmaz - Metin Özarslan Öğütleme

İbrahim Sağır

Üstüne

Dizildi umutlarım güya güya üstüne,
Nice hayaller kurdum rüya rüya üstüne.

Her yeni doğan günle başlarken hayatıma,
Ekledim emelleri hülya hülya üstüne.

Yaran ile sohbetin tadı, tuzu kalmadı,
Dostluklar acze düştü riya riya üstüne.

Hüzün bulutlarının altında adım adım,
Harcadım sermayemi veda veda üstüne.

Yollarım sarpa sardı vuslata eremeden,
Hayallerim tükendi feda feda üstüne.

Dünyanın sarhoşluğu döndürdü de başımı,
Günahlarımı sardım rida rida üstüne.

Güvendiğim her dalı kırdı kaderin eli,
Törpülendi hayatım eda eda üstüne.

Sermayem boşa gitti ziyan düştü kârıma,
Encamım sürdü gitti heba heba üstüne.

Umudu Sertaç ettim geceleri duama,
Yalvardım Rahman'ıma nida nida üstüne.

Mustafa İmir

Eylül Hüznü

Öyle bir geldi ki üstüme Eylül
Gölge bir armağan, güneş bir ödül
Ne gündüzü sıcak ne gece serin
İlk bahardan kalan son temsilci gül

Yeşillerde yer yer Eylül sarısı
Göç yolunda göçmen kuşun yarısı
Tohumları dolgun, meyvası olgun
Kovana son sefer yapar arısı

Ömrün son baharı olmalı dingin
Kaygısız anılar güz kadar zengin
Yaşanmış baharlar, aşılmış kışlar
Söylenmez, dinlenmez görüşler engin

Nedense çevre bir durgun görünür
Yel dağa takılır, bulut sürünür
Havada telaşsız son bir hazırlık
Eylülde sebepsiz hüzne bürünür

Gazelle örtülür ömrün yolları
Dizlere salınır yorgun kolları
Ağır ağır geçer Eylülde zaman
Giderek uzarken çocuk yılları

Hayatın sayımı Eylülde başlar
Dilek derinleşir, arzu yavaşlar
İnceden inceye kaygı dalgası
Hatıralardaki uzayan kışlar

Hatırda tüllenir mehtaplı gece
Yarı yaşanmış aşk artık görece
Toplayıp çıkardım Eylülle çarptım
Kim de derse desin hayat bilmece

Fırıl fırıl geçen yılların özü
Damıtılır. Eylül söyler son sözü
Yarı yaz yarı kış bir Eylül günü
Gazellere yansır hayatın yüzü

İMİR senelerin izini sürdü
Eylüllerde kışa hazırlık gördü
Ne akıntılarda kulaç salladı
Sığınağı hayat kendisi ördü

Muzaffer Ceylan

Kelebek

haydi kon boş sayfalara
mürekkep çoktan kurudu
uçalım giz levhalara
kanadınsa ruhun yurdu

siyah lekelerden gayrı
kanatlarında rengarenk
şu kara küre silinsin
benek benek süslenerek

ruhlar kanat taksın, rakkas
gibi unutup her şeyi
kaysın zeminden gövdemiz
bir rint için böyle iyi

insan insanı aramaz
ustayı bulunca çırak
sen ayağı kesik yaya
benliği boşluğa bırak

uç gidelim yücelerden
safir bir konakta gibi
gündüzlerden gecelerden
ufukta bir nokta gibi

çok uzağında kalalım
bu sahipsizlik tacının
saçlarını tez yolalım
kızıl elma ağacının

kırpışarak cem oluruz
hırsların kan dudağından
öte bir nüve buluruz
daha uzak Kaf Dağı'ndan

ihtiyarı taçlandıran
Hay kapısını açalım
bir ceninken yaşlandıran
sonsuz olana kaçalım

haydi kon boş sayfalara
mürekkep çoktan kurudu
uçalım giz levhalara
kanadınsa ruhun yurdu

Mücahit Şahin

Kız Kulesi

Bundan sonra ne desek uzak bir ihtimalsin
Bırak kalsın yine de güzel anları kırma.
Dalgalar laçka burda sense tiril tirilsin
Susup acıyla aşkı gayrı alnımda karma.

Ne kalacak geriye yağan yağmurdan başka?
-Islanan ellerimle dağların hep kuzeyi.
Ve durmadan kalbime deniz ölüm derse de
Vazgeçecek görünce cebimdeki resmini.

Anladım bu dünyada senden ayrı yürürsem,
Bir misafirlik çöker, ağır ağır içime.
Adın ki büyür gider, bin bir gamla beraber.
Yazlarını görmeden, kış konar pencereme.

Saatleri Neden Kutuplara Asıyorsun?

Tenha bir akşamdı ve gözlerini eğerek
Birkaç şiir okudun biri Necatigil'in.
Yanıl yanıl yanardın ellerime değerek,
Erdin ferahlığına vakit geldi demenin.

Şimdi sonsuz çalıyor, zaman sûzinâk makam,
Sert harlanırken kalbim, usulca gidiyorsun.
Ki bu Nemrut acuna İbrahimlik yapamam.
Saatleri neden kutuplara asıyorsun?

Ellerimi durakta unuttuğun koyu gün
Yüz yırtıcı bir uzun güze aktı bu ırmak,
Ne nehir ne de ağaç artık ne bir yol mümkün
İçimde heyelanlar ve bir anda infilak

Səxavət İzzəti

Ay Ana

Ay ana, məzar daşını,
Versənə geyim, ağlayım.
Səsimi atıb başıma,
Bayatı deyim, ağlayım.

Hələ var ayaq gəzirəm,
Əlimdə çıraq gəzirəm,
Bir isti qucaq gəzirəm,
Başımı qoyum, ağlayım.

Hər işi çaş bir zamanda,
Ayağı baş bir zamanda,
Çörəyi daş bir zamanda,
İçimi yeyim, ağlayım.

Tapmadım sənliyin yerin,
Axtarsam da dərin-dərin,
Heç olmasa bir çöl verin,
Dərdimi sayım, ağlayım.

Təranə Arifqızı

Üzüm Var (Təcnis)

Öz arzuma bıçaq çəkən düşmənəm,
Gecə- gündüz gözlərimə düşmə, nəm!
Çox çəksən də ayağımdan,düşmənəm,
Inadkaram, yaşamağa üzüm var.

Düşünmədin gərək mənəm sənə, sən,
Elə dedin külək mənəm, sən əsən,
Yelə verdin neçə-neçə sənə sən,
Ağlın-fikrin dövlət yığım, üzüm, var.

Çıxdım yola, arzularım oyandı,
Mən közərdim, o, alışdı, o, yandı,
Son ünvan da daş məzardı, o yandı,
Həyat bağdı, halal-haram üzüm var.

Eylədi (Dodaqdəyməz)

Küsdürdü yarından yarı, yar adı,
Yarı göynərtidi, yarı yaradı,
Küskünlük hansısa yara yaradı,
Küsən könülləri talan eylədi.

Kədər karvan olar, sənsiz, yol üstə,
Dağlar kölgə salar çənsiz yol üstə,
Ayaq şikəst qalar, tənsiz, yol üstə,
Qanı səndən səni alan eylədi.

Yandıqca çicəyin, gül əkən dünya,
Ağlayar ürəyin, gülərkən dünya,
Atəşin yerinə kül çəkən dünya,
Təranənin sözün yalan eylədi.

Ali Rıza Kaşıkçı

Sevdim Diyesi

Bülbül bizden yana, dil bizden yana,
Seven sevdiğine sevdim diyesi.
Sümbül bizden yana, gül bizden yana,
Seven sevdiğine sevdim diyesi.

Yok olup gitmek mi çamurda, piste?
Yâr olup varmak mı ebedî dosta?
Kalbini dinle bak birazcık sus da
Seven sevdiğine sevdim diyesi.

Cism ü cânâ sığmaz bu kutlu çile,
Renk verir feryatlar kıpkızıl güle,
Lâl olmuş sevdalar gelirse dile,
Seven sevdiğine sevdim diyesi.

Muradım *Rıza*'yı söz ile yumak,
Çözülmez hakikât, dil yumak yumak
Kurusa boğazın, çöl olsa damak,
Seven sevdiğine sevdim diyesi

● Mehmet Gözükara ● İsmail Kutlu Özalp

Atışma Meydanı

Gözükara:
Atışma dediğin alevdir közdür
Muhabbet kurulu bir yaya benzer
Sözü mecrasının içinde yüzdür
Bu meydan dalgalı deryaya benzer

Kutlu:
Sözler ki ateşten közden örülür
Bir güneşe benzer bir aya benzer.
Muhabbet dediğin özden örülür
Çağlar, çağlaması deryaya benzer.

Gözükara:
Gönül ipliğinin solmaz boyası
Usta âşık sohbet eder doyası
Külünkle kırılmaz sözün kayası
Gâh da kâbus dolu rüyaya benzer

Kutlu:
Sözün bohçasını açıp serersek
Sözde sözden öte mana dererseк
Gönül bahçesine gülle girersek
Doyulmaz bir düşe, hülyaya benzer.

Gözükara:
Hâl ehli olanlar sözün yetirir
Kuşlar yavrusunu yazın yetirir
Seven sevdiğine nazın yetirir
Gâh Züleyha gâh da Leyla'ya benzer.

Kutlu:
Bu meydan da köle de bir han da bir
Bir damlacık gözyaşıyla kan da bir
Yürek de bir, nazar da bir, can da bir
Söz ki cennetteki Tuba'ya benzer.

Gözükara:
Gâhî sultan gelir gâhî han gelir
Gâhî gözlerden yaş, gâhî kan gelir
Gâhî melek gelir gâh şeytan gelir
Gâhî dünya gâhî ukbaya benzer.

Kutlu:
Yanma yürekledir köz köze değil
Bilişip görüşmek yüz yüze değil
Ehl-i muhabbette söz söze değil
Elest bezmindeki bela'ya benzer.

Gözükara:
İster kolay ister zahmetli söyle
Her ne söyler isen hikmetli söyle
Hürmet göreceksen hürmetli söyle
Âşıklar bülbül-ü şeydaya benzer.

Kutlu:
Aşkın ilk halidir zar ile dolmak
Gülşende gül değil har ile dolmak
Ne varsa yok sayıp yâr ile dolmak
Âşıkta vuslata, sılaya benzer.

Gözükara:
Hazana uğrayan gazele döner
Her âşık sevdiği güzele döner
Baharlar, kışlara güz ile döner
Hoşça kal bir nevi vedaya benzer.

Kutlu:
Aşığın bir olur baharı yazı
Teller konuşturur ritm ile sazı
Kaysa Leylasının cevri ve nazı
Sanma bir matemli salaya benzer.

Gözükara:
Ne kitabı vardır ne de mektebi
İnsan fıtratında taşır edebi
Gözükara yerde koymaz talebi
Seyircisiz meydan tenhaya benzer.

Kutlu:
Kutlu söz açınca laleden, gülden
Görünür yâr yüzü perdeden, tülden
Muhabbet var ise can u gönülden
Her bir yer cennet-i alâya benzer.

Mehmet Bircan

Gazel

Katre-i dîde-i şeb mengûş-ı gûş olmuş yine
Gam-fezâ güller de hâra dür-fürûş olmuş yine

Al giyindirmiş kuşandırmış ‘arûsu ‘âşıkân
Nâle-i bülbüle gül âgende-gûş olmuş yine

Âteş-i sûzân-ı şem’i devr eder ihrâm ile
Hem gönül pervânesi hem şu’le-pûş olmuş yine

‘Aşka kılsan bir kez îmân n’ola Firavn-ı kulûb
Âb-ı ahmer üstüne cûş u hurûş olmuş yine

Mey getir sâkî ezelden tazele ikrârımı
‘*Uzletî* Kâlû Belî’den hamr-nûş olmuş yine

Mehmet Avşar

Ebedî Vatan

Dağına, taşına gönül verdiğim,
Ümidim, tuttuğum dalımsın toprak.
Sabırla yoğurup, aşkla derdiğim,
Çiçeğim, peteğim, balımsın toprak.

Hasretinde duman duman tüttüğüm,
Bayramdır, vuslattır sende tattığım,
Uğruna varımı feda ettiğim,
Vatanım, cananım, canımsın toprak.

Sevincim, kederim senden yanadır,
Anam gibi adın toprak anadır,
Varlığımız senden, dönüş sanadır,
Yoluna döktüğüm kanımsın toprak.

Zaferle, destanla bayraklaşan sen,
Sevgisi imanla kucaklaşan sen,
Yurdumsun ecdatla dolup taşan sen,
Tarihim, destanım şanımsın toprak.

Yediden yetmişe seni anmalı,
Gönüller aşkınla korda yanmalı,
Bayrağım ebedî dalgalanmalı,
Kıyamete kadar benimsin toprak.

Mehmet Baş

Künye

Adımı adınla yar zincirlere vursalar
Adım adım yürürüm gözlerinin rengine
Alsalar saatimi saatine kursalar
Dökülür ay ışığı o rikkatli kalbine

Künyemi yazan kalem kaderimdir kaderim
Gitmez oldu başımdan şu silinmez kederim
İçimin sürüsünü çoban oldum güderim
Karışırken ummanlar yüreğimin seline

Hangi ele değdiysem ateş oldu elime
Yapıştı kelimeler kurşun gibi dilime
Bakıp bakıp ağlama şu savrulan külüme
Kapılırken şu bahtım bir sevdanın yeline

Dermansız dertlerimi karalasam deftere
Benim ile birlikte gider mi yar mahşere
Tırmanırım durmadan merdivensiz göklere
Takılırken yüreğim solmuş hazan gülüne

Dünyanın solan rengi kapkaradır kapkara
Bir vefasız uğruna etti beni maskara
Bir kere açılmış bak kapanmıyor şu yara
Yakılırken gençliğim düştüm işte eline

Yasin Şen

Osmanlı Şiiri ve Sembolik Dil

Sembolik dilin Türk Edebiyatı içerisinde sandığımızdan daha etkili olduğunu söylemek isteriz. Edebî metinlerde beliren müşterek her sembol, kendisinden bir derece üstte bulunan gerçeğin remzi olabilmektedir. Bu irfanî öğretilerde genel olarak böyledir. Varlığın veya eşyanın hakikatini anlamak, bir hakikat yolculuğunu zaruri kılmaktadır. Hakikat yolculuğunu gerçekleştirenler ise yaşadığı birçok tecrübeyi sembollerle ve rumuzlarla dile getirmektedir. Böyle bir âlemde artık gerçeklik algısı derinleşir ve sembol temsil ettiği anlam katmanlarıyla ve mertebeleriyle karşımıza çıkar:

"Böyle bir ruh yapısına sâhip birisinin gözünde bütün 'gerçeklik' âlemi kendi kendine yeten bir şey olmaktan çıkar ve çok esrarlı bir rumuz (semboller) ormanına, bir ontolojik yakıştırmalar sistemine dönüşür. Ve alelâde gerçeğinkinden bir üst kademede ortaya çıkan rüyâların da hislere hitâb eden keyfiyetler olmak ama esas itibâriyle bir de sembolik bir mâhiyeti bulunmak hasebiyle, bu gerçeğin eşyâ ve olaylarıyla aynı mâhiyette oldukları ortaya çıkmaktadır."[1]

Yukarıdaki yorumun Türk Edebiyatının diğer verimleri için de düşünülmesi gerektiği kanaatindeyiz. Mesnevî'de geçen "Hezl, bir şey öğretmek içindir; sen bunu ciddiye al, onun zahirine bağlanma! Cahiller, ciddiyi hezle hamleder, ariflerse hezli ciddiye yorarlar!"[2] sözleri Doğu edebiyat geleneklerinde dilin ve bazı edebî türlerin anlam katmanlarına ve mesaj taşıyıcılığına işaret eder. Aslında bu sözlerle işaret edilen husus; başta Türk, Fars ve Arap Edebiyatları olmak üzere geniş bir coğrafyada edebî metinlerin özündeki ruhu haber vermektedir. Buna göre sadece kelime ve kavramların sembolik değerine işaret etmek yetmez, anlamın da mertebeleri olabileceği onu yorumlamaya çalışan okuyucunun her daim hatırında bulunmalıdır.

Şiirde mecaz ve bu sembolik dilin yanı sıra telmih, teşbih, istiare gibi anlamın belirginleşmesine ve temsil edilmesine yardımcı olan edebî sanatların yaygınlığından da söz etmek isteriz. Bunlar anlamın örtülmesinde, en azından ehil kimseler tarafından anlaşılmasında bir dereceye kadar etkilidir. Bu hususun kutsal kitaplarda ve tasavvuf edebiyatımızda önemli bir yeri olduğunu düşünüyoruz:

"Tasavvuf edebiyatında, hakikati mecaz ile örterek anlatmak, zaruretlerin doğurduğu bir gelenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Esasen, bu 'örtme' yöntemi Kur'an'da da bulunmaktadır. Sûfîlerin, bu yöntemi benimsemesi, ilâhi örtmenin gerisindeki hikmete ters düşmemek içindir."[3]

Doğu edebiyat geleneklerinde edebî metnin iç dünyasını teşkil eden en önemli hususun bu sembolik dil olduğunu düşünüyoruz. Bunun Doğu milletlerinin düşünce sistematiğiyle çok yakın bir ilgisi vardır. Dolayısıyla bir metnin ait olduğu sembolik dilin dünyası ana hatlarıyla kavranmalıdır. Edebî metnin layıkıyla değerlendirilmesi ve yorumlanabilmesi için bu elzemdir.

Anlaşıldığı kadarıyla bu gelenekte katı bir gerçeklik anlayışıyla edebî metinler yorumlanamaz. Bunun en temel sebebi Doğu edebiyatlarının irfanî öğretiyi esas almaları ve sembolik dili yüzyıllar boyunca ısrarla kullanmalarıdır. Dikkat edilirse sembolik dil daha çok tahkiyeli eserlerde ve şiirde karşımıza çıkar. Mesnevi, hikâye, masal, fabl, rivâyet, menkıbe, tekerleme, bilmece, destan ve şathiye türündeki eserlerin içerisinde yer alan varlıklar, semboller ve hayvanlar aslında belli duygu ve düşüncelerin karşılığıdır. Burada esas olan insanın, mesajı bu alegorik veya temsilî kavramlar yoluyla anlamasıdır. Amaç hikâye anlatmak, kurguya muhatabı hayran etmek, edebiyat icra etmek veya sanat göstermek değildir. Bunlar olsa olsa birer araçtır ve bir medeniyetin ifadesi demek olan edebiyat için tali yollardır. Bu, en azından büyük edebiyat gelenekleri için böyledir. Kendi geleneğini kurmuş bir edebiyatın öne çıkan verimlerinde, verilmek istenen mesaj, mümkün olduğunca güçlü bir dille ve sembolik kavramlarla ifade edilmeye çalışılır.

Sembolik dilin Doğu şiirinde çok fazla öne çıkması, şiirin âdetâ sembollerle örülmesi çok dikkat çekicidir. Bu yoğun anlatım tarzı bazı yorumlarda çok şahsî değerlendirmelere sebebiyet verebilmiştir. Burada dikkati çeken husus anlamın mertebeleridir. Bir şair, çok gerçekçi bir tabloyu da bu malzemeyle ele alabilir. Ona bu hakkı veren zaten kelimelerin yaslandığı mecaz dünyası ve yine kelimelerin sahip olduğu anlam katmanlarıdır. Şair şaraptan bahsediyorsa bu, onu okuyanların bundan şarabı anlamaması yüzündendir. Aksi hâlde koca bir edebiyatı şarapla, kadınla ve beşerî sevgiyle açıklayanların yanıldığı bir noktaya doğru sürüklenip dururuz. Esasında bugün eski edebiyat araştırmalarının aksadığı ve sükûta uğradığı yer de burası olmaktadır. Kopan epistemolijik halka anlamın kapılarını aralamayı güçleştirmektedir.

Edebî metinlerde sembollerin gerekliliği üzerinde çok fazla durulması bazı soruların sorulmasına ve bir

1 Toshihiko Izutsu, *İbn Arabî'nin Füsûs'undaki Anahtar Kavramlar,* Çeviren: Ahmed Yüksel Özemre, Üsküdar 1997 (E-kitap), s. 15.
2 Mevlânâ, Mevlânâ, *Mesnevî-i Şerîf*, Mütercim: Süleyman Nahîfî, Sadeleştiren: Âmil Çelebioğlu, Timaş Yay., İstanbul 2008, s. 514.
3 Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatcı, *Türk Edebiyatında Şathiye,* Akçağ Yayınları, Ankara 2001, s. 23.

kısım metinlerde bunun işlenmesine sebep olmuştur. Birçok Doğulu müellif, edebi metinlerde ısrarla yinelenen kavramlarla ne anlatılmak istendiği konusuna çeşitli yorumlar getirmiştir. Bu yorumlar kadim metinleri anlamada bize yol göstermektedir. Biz bunlardan birkaçına yazımızda yer vermek istiyoruz. "Mânâ eri, sözünde göze, dudağa işâret etmekle ne murad eder?" sorusuna Gülşen-i Râz müellifi Mahmud Şebüsterî şöyle cevap verir:

"Makamları, hâllere nail olan er, yüzden, saçtan, sakaldan, benden ne arar, ne ister? Bu âlemde görünen her şey, o âlem güneşinin aksi gibidir. Âlem; saç, ben, sakal ve kaş gibidir; her şey, kendi yerinde kendi makamında iyidir, hoştur. Tanrı'nın tecellîsi gâh cemâl yoluyla olur, gâh celâl yoluyla olur… Yüz ve saç da o mânâlara misâldir. Ulu Tanrı'nın sıfatları lûtuf ve kahırdır. Güzellerin yüzleriyle saçlarında da bu lûtuf ve kahır var. Bu duyulan sözler, duygularımızla duyup bildiğimiz şeylere delâlet eder. Bu yüzden evvelâ duyup bildiğimiz şeylere delâlet etmek üzere söylenmişlerdir. (…) Gönül ehli olanlar, mânâyı anlatırlarken bir benzeriyle söylerler, anlatırlar. Çünkü duygularımızla anladığımız, bildiğimiz şeyler, mâna âleminin gölgesi gibidir."[4]

Şebüsterî, eserinin devamında kadim Doğu şiirinde çokça kullanılan zülf, saç, ayva tüyü, meyhane, şarap, küfür, put gibi ilk anlamıyla değerlendirilemeyecek birçok kavramın neye işaret ettiğini söyler. Böylece bu şiir geleneğinde anlam ve ifade bir yere oturmaktadır. Mahmud Şebüsterî'nin bu sözlerinden sembollerin neye işaret ettiği net bir biçimde anlaşılmaktadır. Dolayısıyla şiirde ısrarla yinelenen birçok kavram, ilk anlamından ötede belirli hallerin, yaşanan iç tecrübelerinin, bazı fikirlerin, şairin içinde bulunduğu irfanî durumunun ifadesinden başka bir şey değildir. Burada kavramların hiçbir zaman gerçek anlamlarında kullanılmadığını söylemiyoruz. Aksine onların -günümüzdeki anlamıyla- gerçekliği de içine alacak bir derinlik ve genişlikte kullanıldığını ifade etmek istiyoruz. Söz konusu duruma başka bazı sûfî müelliflerle şairler de dikkat çekmişlerdir. Niyâzî-i Mısrî, Risâle-i Es'ile ve Ecvibe'de özellikle mutasavvıf şairlerin remizli ifadelerinin anlam dünyasına şu sözleriyle işaret eder:

"Bu sûfiyyûn taifesi îmân-ı taklîdîden îmân-ı tahkîkîye sefer ettikleri gibi, cemî eşyânın da zâhirinden bâtınına ve sûretinden manâsına sefer etmişlerdir. Cevâhir-i eşyâyı kemâ hiye aleyh görmüşler ve bilmişlerdir. Onun için ekser sözleri âlem-i ma'nâdandır. Meselâ şaraptan muradları mârifetullahtır. Ve mârifetullahın neticesi muhabbetullahtır. Ve şarabın neticesi aşk-ı ârızîdir. Aşkla muhabbet bir mânâyadır. Bu münasebetle şarap derler, muhabbetullah murad ederler. Muradları harâm olan şarap değildir. Zira harâm olan şarabı medh etmek, hılline (helâlliğine) zâhib olmaktır. Ve hılline zâhib olmak küfürdür. Ve meyhane derler, muradları mürşid-i kâmilin gönlüdür ki muhabbetullah hazinesidir. Ve kadehten murad, talibe telkin ettikleri kelime-i tevhîd ve ismullahtır. Yahut zebânından mârifetullah ile sudûr eden kelimâttır. Sâlik dinledikçe ol kelimâtın zevkiyle mest-i lâ-ya'kil olur. Ve mahbubtan murad, mürşid-i kâmildir. Zira mahbub görüldükte, gönül muhabbet ettiği gibi ve mahbûbun tenasübü a'zâsı olup her bir nakşı yerli yerinde olduğu için gönül muhabbet eder."[5]

Görüldüğü gibi Osmanlı dönemine ait özellikle bir kısım metinlerin sembollerin ardına gizlenerek ortaya konduğuna birçok yerde işaret edilmekte ve bu sembollerin neyi anlattıkları izah edilmektedir. Aynı şekilde Şeyh Elvân-ı Şirâzî'nin Gülşen-i Râz çevirisinde de bu husus bu sefer manzum olarak ifade edilmektedir.

Buraya bir itiraz olarak bunların tasavvufî eserlerde yer aldığı düşüncesi yöneltilebilir. Fakat tasavvuf düşüncesi Osmanlı şiirinin özü olması itibariyle hâlâ çözümlenmesi ve anlaşılması gereken bir alanı ifade eder. Şairler tecrübelerini çoğu kere rumuzlar, sembollerle ifade yoluna gitmiş, bu da zaman içerisinde şiirde çok güçlü bir sembol dünyasının doğmasına zemin hazırlamıştır. Osmanlı şairleri şiirde kullandığı rumuzların neye işaret ettiğini zaman zaman belirtmektedir. Dolayısıyla burada anlamın, ehli tarafından anlaşılsın diye adeta şifreli bir dille ortaya konduğu anlaşılmaktadır. Bu hususta Edib Harâbî şöyle der:

Bu sözleri sanma her insân anlar
Kuş dilidir bunu Süleymân anlar
Bu sırr-ı mübhemi ârifân anlar
Çünki câhillerden pinhân eyledik[6]

Şiirdeki sembol dilinin bilinçli bir tercih olduğu ortadadır. Peki, neden böyle bir tercihte bulunulmuştur? Aslında bu sorunun cevabı tarihimizin satır aralarında gizlidir. Bilindiği gibi bazı manaları açmalarından ötürü birçok mutasavvıfın ve şairin başı beladan kurtulmamış; kimisi öldürülmüş, kimi sürgün edilmiş, bazıları ise ömrünü zindanlarda geçirmiştir. Bu durum, en azından sûfî şairleri anlamı örtme yoluna, sadece ehlinin anlayabileceği bir üslubu kullanmaya sevk etmiştir. Aslında bütün bir Türk şiirinin içerisinde çok etkin bir şekilde yer alan bu üslubu onlar daha sistematik bir şekilde kullanmışlardır.

4 Abdülbâki Gölpınarlı (Çeviren ve Şerheden), *Gülşen-i Râz Şerhi,* Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul 1972, s. 177-178.

5 Niyâzî-i Mısrî, *Risâle-i Es'ile ve Ecvibe,* Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Efendi Bölümü, nr. 2963, v. 4a.

6 Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatcı, *Türk Edebiyatında Şathiye,* Akçağ Yayınları, Ankara 2001, s. 31.

Osman Fermanoğlu

Dədə

Hör bir daş yuxarı, bir daş aşağı,
Yıxılan dizindən yıxılır, Dədə!
İynədən adlayır, gələn işığı,
Yuxalan sözündən yuxalır, Dədə!

Daşın çatmayırsa, daş harayına,
Baxıb qürurlanma daş sarayına,
Aldanma telini yan darayana,
Soğulan gözündən soğulur, Dədə!

Uzaq gedə bilməz, günün birində,
Enər ucalıqdan tərs düşən bəndə,
Addım sayılmaz ki, addımlar tində,
Doğulan izindən doğulur, Dədə!

Quş quşdu alışmır yuvasızlığa,
Adam yurd-yurd keçir davasızlığa,
Bəlkə, dözmək olar havasızlığa,
Boğulan özündən boğulur, Dədə!

Osman, uzaqların bozarır üzü,
Divara çevrilir hər umu-küsü,
Nə yaman böyüyür qının ölçüsü,
Yığılan gün- gündən çoxalır, Dədə!

Mustafa Pınarbaşı

Nesin Sen

beni şaşırtmakta maharetin var
dağlarıma yağan bahar mısın sen
ne baldır, ne üzüm, bir şerbetin var
bilmeden içtiğim zehir misin sen

bir su sesi misin kulaklarımda
zonklayan ağrı mı şakaklarımda
her sabah, her akşam sokaklarında
terör kaynayan bir şehir misin sen

saçını okşuyor Tanrı'nın eli
ben aşkla yoktayım, bildim bileli
kabından taşarak, akıldan deli
köprüsünü yıkan nehir misin sen

sevilmekte haklı, sevmekte nazlı
gökte belirirsin aylı, yıldızlı
nasıl kaçıyorsun, nasıl da hızlı
hüzün mü, keder mi, kahır mısın sen

Âşık Medenî Karataş

Şehidim

İbrahim'e doğru İsmail gibi
Koç yürü şehidim güle güle git
Sırat köprüsünden ağrı yel gibi
Geç yürü şehidim güle güle git

Biliriz dirisin değilsin ölü
Herkes yürüyemez bu kutlu yolu
Şehadetin şerbetinden bir dolu
İç yürü şehidim güle güle git

Şu kanlı elbisen ne kadarda şık
Anlayamaz bunu aklı karışık
Hakkın davasına nurdan bir ışık
Saç yürü şehidim güle güle git

Oğlunu kızını nazlı yârini
Hakka emanet et cümle varını
Gül yüzlü zîşana kucaklarını
Aç yürü şehidim güle güle git

Medenî'yim ağıt yaktı yasına
İremden su doldur bolca tasına
Göklere sevdalı bir kuşcasına
Uç yürü şehidim Güle güle git

Ahmet Urfalı

Perişan Gazel

Gönlümü aldın alalı ey melek-sima hâlim perişan
Ahraz oldum medet can derdimi söylemeye dilim perişan

Tutsağıyım güzel gözlerinden taşıp gelen türkülerin
Nedendir bilemem sazım düzen tutmaz telim perişan

Sevdanın son Mecnun'uyum sen Leyla'nın ardında
Ben koşarım yorulmam yokuşunda lâkin yolum perişan

Sensin has bahçemin gül-i rânâsı ve bir ak-penbe sitare
İmkânsız sevgimizin hüznüyle kırılan dalım perişan

Dudaklarındadır her lisandan derin aşk şarkıları
Tutuşturduğun ateşin yangınıyla şimdi elim perişan

●Tayyib Atmaca

dOkunan Şiirler-24-

Bir şairin ilk kitabı doğan ilk çocuğu gibidir. Yıllarca dergilerde yayınladığı ya da yazıp kendine sakladığı şiirlerin zamanı geldiğinde okurları karşısına çıkacağı hayaliyle yaşar. İnce eler sık dokur şiirleri bir kitap hacmine ulaştığında da okurun karşısına çıkma cesaretinin geldiğine inanır ve şiirlerini tekrar tekrar gözden geçirir. Şiir demini almış mıdır almamış mıdır ona bakar. Şiirden eksilteceği ya da ekleyeceği yerler varsa tamamlar hatta şiir kitabının eskizini dostlarıyla paylaşır, onların fikirlerini alır. Şiirler dostlarının da beğenilerinden geçerse kitabın yayınlanması için yayınevi arayışlarına başlar.

Bazı şairler yazmış olduğu dergilerdeki şairlerle bir dostluk bağı kurarlar. Bu dostluk zaman içinde pekişir ve bir aile gibi olurlar. Aynı dergide yazanlar zaman içinde ya bir yayınevi ya da yayınevleriyle yakın dostluk bağları kurarlar. Bunun neticesinde de kitabının basılması gerçekleşir.

Bazı şairler ise yazdıklarını ya kitaplaştıramadan göçüp giderler ya da kendi imkânları ile kitabını bastırıp eşine dostuna hediye ederek elindeki kitapları zaman içinde tüketerek hoş bir sadâ bırakmaya çalışır.

Kırağı şiir dergisini çıkarmaya başladığımızda önceliğimiz güzel şiir yayımlamanın yanı sıra *Kırağı*da şiirleri yayınlananlarla bir dostluk halesi oluşturup bunu gelecek yıllara taşımaktı. Bu dostluk gelecek yıllara taşındı mı? Evet taşındı. Günümüzde çeşitli edebiyat dergilerinde yazmayı sürdüren şairlerin yazarların yolları bir şekilde *Kırağı* ile kesişti. İşte dostluğu halen ilk tanıştığımız gibi soldurmadan sürdürdüğüm dostlardan birisi de Burhan Sakallı oldu.

Posta kutusuna gelen bir mektup ve mektubun içinde şöyle bir şiir:

siyah bir çavdar ekmeğini bin bölüşüp
acılara katık ettiğimiz günlerde
çelik çomağı bırakıp
eli kalem tutar olmuşum
anam şair olma oğul demiş
anama inat
tetik düşürmüşüm şiire
şair olmuşum
şair olmuşum
sevenleri toprak olmuş çocuklar için
sözün onuru bilmişim şiiri
şiiri sözün namusu
büyümüşüm zehir zemberek acılara
nice hayınlıklar görmüşüm
ihanetin bini bir para

yakılmış yıkılmışım bir baştan bir başa
bir tahrir-i sukun'a mahkum gözlerim
bir yanım zilan'dır yanar
istiklal mahkemesi kanar bir yanım
söze ve şiire and verip beklemişim
bu acılı hoyrat hangi dağa konar

bükülmemiş bileğim susmamış dilim
muhalif destanlar yazmışım dağlara
en kahpe zamanlarda
tevekkeltü alellah deyip
sığınmışım kırk düğmeli
mor cepkenli bir şiire
anam şair olma oğul demiş
anama inat
tetik düşürmüşüm şiire
şair olmuşum[1]

Burhan Sakallı'nın işte bu *Mor Cepkenli Şiir*le başladı şiir serüveni. Konya'da yaşadığı zamanlarda *Kırağı*nın son okumasından basımına kitapçılara dağıtımına ve obüse verip Osmaniye'ye göndermesine kadar yükünü omuzladı. *Kırağı* şiir dizisinde çıkan kitaplarımıza da aynı şekilde yardımcı oldu. Bu dizide adı *İlayda* olan kitap da onun kitabı olarak baskıya girecekken son anda kitap kapaklarımızın formatını beğenmeyerek kendisine özel bir kapak yapmazsak kitabının basılmamasını rica etmişti. Böylelikle kitap basılmadı. Dergi kapandı. Aradan uzun yıllar geçti. Kader bizi bu sefer de Eskişehir'de bir araya getirdi. İki dönem Odunpazarı Belediye Başkanlığı yaptığı dönemde şehre bir şairin dokunmasıyla Eskişehir'in ilk yerleşim yeri olan Odunpazarı'nı adeta küllerinden yeniden inşa ederek şehrin kültürüne sanatına kazandırdı. Birlikte çalıştığımız yıllar içinde *İlayda*'nın kapağını kendisi beğenmek kaydıyla basmayı teklif et-

1 Kırağı, 8, Ocak 1995, s.2

tim ama görevdeyken yanlış anlamalara sebebiyet veririz düşüncesiyle basılmasına razı olmadığını düşündüm. Ben onun niyetinin ne derecede halis olduğunu bildiğimden daha fazla ısrarcı olmak istemedim. Birlikte çalıştığımız dönemlerde şiir yazmadı ama şehre şiir gibi dokunmasını bildi. *Şairin hayatı şiire dahil*se -ki ben dahil olduğuna inanıyorum- Burhan Sakallı'yı da bunu yaşayarak gösteren şairler arasına katmak istiyorum.

Kendisi yeni görev kabul etmeyip ve siyasetin dışına çıkınca ben de Eskişehir'den ayrılıyorum. Yine arada yıllar geçiyor ama dostluğumuz ilk tanıştığımız günlerdeki gibi devam ediyor. Tekrar siyasete dönüyor ama şehremini olamıyor. Siyaset peşini bırakmıyor yine siyasetin içine çekiyorlar varsın çeksinler iyi insanlara ihtiyacımız var.

Burhan Sakallı her ne kadar da siyasi bir kimlik olarak tanınan bilinen bir şahsiyet olsa da onu bize yakınlaştıran kaynaştıran şair yanıdır. Şimdi bir başka şehre fikir ve düşünceleri ile dokunmaya çalışırken bir de baktık ki *yol yarılar bizi*[2] isimli şiir kitabıyla "durmak yok şiire devam" dedi.

Bir zamanlar *İlayda* olarak çıkacak olan kitap isim değiştirerek ve içine yeni şiirler serpiştirilerek avcumuza konuverdi. İşte *İlayda* şiirinden gönlümüze dokunan dizeler.

mağlubum kirpiklerimden kan sağıyorsun ilayda
gün tükeniyor ellerinde bahar can çekiyor
düşlemek bile eziyet seni leyli çocuklara
en delişmen yerlerinden tüketirken
bir iklimi bir kan denizinden doğmak kader mi
oluyor ilayda (s. 13)

Şairin her şiirler gönül bahçesinde yetiştirdiği güller gibidir. Bu şiirleri kitaba alırken *hal* etmesi gereken şiirler olabilir ve okurların çoğu *hal* edilen şiirlerin hangisi olduğun bilmez. Alıntıladığım *Mor Cepkenli Şiir* de maalesef yay kirişiyle boğulan bir şiir olmuş. Oysa bu şiir yayınlandığı dönemde ben dahil onlarca *Kırağı* şairlerinin beğenisini kazanmış bir şiirdi. Kitap, *İlk Günler, Ard Arda Gelen* ve *Şimdiki Zaman* başlıkları altında üç bölüm ayrılmış. *Direniş Türküsü, Rubai, "Kitabe-i Seng-i Mezar", Esâtir-i Evvel Masalı, Kalbim Coğrafyasıdır Hüznün, Ve Sen, Siyah, Sürgün, Mevsimsiz Tipi, Her Şey Tıpkı Bıraktığın Gibi, Şehir Gibi* şiirlere editör tarafından kıyıldıysa şair bunlara nasıl müsaade etti doğrusu anlamadım.

Bu şiirler de *İlk Günler* bölümüne alınsaydı kitabın alanını mı daraltırdı diye kendi kendime sormadan da edemiyorum. Ömrün son güzüne girmiş bir şair ve ilk kitabı bundan sonra siyasetten fırsat bulup şiire zaman ayırabilecek mi orasını bilmiyorum. Bana göre rüştünü ispatlamış bir şairin hayatına birinci derecede dahil olan söz konusu şiirleri dergi sayfaları arasında kalmamalıydı. Yıllarca kendi şiirlerim gibi ha bugün basılacak ha yarın basılacak diye sakladığım bu şiirlerin akıbeti böyle olmamalıydı...

bir yanımız dağ, bir yanımız deniz
deriz ve devam ederiz yürümeye
geçmez aklımızın ucundan yaşamak telaşı
eksilerek azalarak yarılarız yolu
kendine benzetecek yol yarılar bizi
yerimiz yok atlaslarda
ismimiz gelip geçici
kalbimiz ne çok mülteci (s. 56)

Kitaba adını veren bu şiirin kumaşı ile -üzerinde çalıştığımız, yıllarda birlikte demlediğimiz- kitaba alınmayan şiirlerin kumaşı arasında bir fark göremediğimi de ayrıca belirtmek istiyorum.

yaralarıma tuz bastım, acısı geçer sandığım
tuz da yaralıymış meğer bunu da geç amladım
geç anladım yaşamak telaşını yaralı kuşların
geçiştirilmiş bir antidepresanla hayatın tahribatı
bir dostla konuşmak kadar hiçbir gölge
serinletmiyor insanı (s. 52)

Bu kitapta en çok bu dizeler dokundu bana -çünkü şairin kendinden bile saklamaya çalıştığı bu iç devinimleri hayatının bir parçası olarak nereye gittiyse kendisiyle birlikte götürdü.-

Burhan Sakallı gibi kendi sesini yakalamış ve ömrün güzüne yaklaşırken kitabı yayınlanan bir başka şair var mıdır orasını bilmiyorum. Demek ki her kitabın da bir kaderi varmış aradaki bütün "keşke"-ler laf ü güzafmış.

Sözlerimin başında *şairin hayatı da şiire dahildir* cümlesinin içini doldurarak yaşamayı sürdüren bir şair Burhan Sakallı.

İyi şair olmanın yanı sıra iyi bir insan olmak da şairin asli görevlerinden birisidir. Bu kitabı okuyup Kırağı şiir dizi kitapları arasındaki yerine koyuyorum vesselam...

2 Burhan Sakallı, *Yol Yarılar Bizi*, Loras Yayınları, Konya 2020.

Âşık Muhsinoğlu

Vefasız Diye

Seni sevmiyorum dedim ya geçen
İnanma şakadır sınadım seni
Ben de sevmiyorum dedin ya hemen
İşte bu olmadı kınadım seni

Yükseklerde uçan beyaz kartalım
Kalmadı konacak ince bir dalım
İstersen beraber gel de uçalım
Göklere savursun kanadım seni

Boşuna harcanan emeği bilmem
Fırça atar fırça yemeyi bilmem
Nuh derim Peygamber demeyi bilmem
Canından bezdirir inadım seni

Muhsinoğlu'm aşkı kavradığın yok
Yanıma yöreme uğradığın yok
Seneler geçse de aradığın yok
Vefasızdır diye onadım seni

Erol Koca

Kıblegâhım

Allah'ım nasip et tekrar görmeği
Sende gönlüm kaldı ey kıblegâhım
Sızlıyor burnumun inan direği
Adın her geçtiğinde duy kıblegâhım

Bir daha çağır bir daha gel de
Eşiğimde dur öyle bakakal de
Gözünü ayırma hayale dal de
Beni aşığından say kıblegâhım

Kıvrılıp durayım secde yerinde
Hasretin ateşi durur derinde
Hacer-ül evsetin selam yerinde
Dakikam sayılsın ay kıblegâhım

Namaza durunca gördüğüm sensin
Halka halka şavtta sardığım sensin
Haccımda umremde vardığım sensin
Olmasın emeğim zay kıblegâhım

Güneşin alnında seher serinde
N'olur çok uzatma günün birinde
Hicr-i İsmail'de makam yerinde
Âşıklar safına koy kıblegâhım

Öğütleme

Mehmet Durmaz

Sahtekârla yola gitme
Yoldaşını yolda satma
Yalamayı tamir etme
Çürük tahta çivi tutmaz
Ateşi bastım azizim...

Metin Özarslan

Kışkırtıcı söz söyleme
Lafla âlemi paylama
Gel böyle etme eyleme
Bu devran hep böyle gitmez
Sevgili dostum azizim…

Mehmet Durmaz

Kimseye tepeden bakma
Hakkını ver haksız çıkma
Torbayı yemsiz bırakma
Arpasız at yola gitmez
Gördün mü restim azizim....

Metin Özarslan

Vara yoğa atıp tutma
Helal mala haram katma
Koyun iken çoban gütme
Ferasetli kul kül yutmaz
Deyip de sustum azizim....

Mehmet Durmaz

Saygın var ise kendine
Uyma nefsinin fendine
Can yakarak geçme öne
Ah alanı Hak affetmez
Kendimden kıstım azizim....

Metin Özarslan

Yanlış sardı doğru yeri
Kalmadı sözün değeri
Kırık perdesi telleri
Artık çalmam düzen tutmaz
Sazımı astım azizim…

Mehmet Durmaz

Her yanını dert dağlasa
Dert nimettir etme tasa
Bu bir kanun bu bir yasa
Dağ başından duman gitmez
Ben hep sermestim azizim....

Metin Özarslan

Çok bilen dolu memleket
Pantolona uymaz ceket
Açılsa da birçok paket
Vaatler kimseye yetmez
Bahtıma küstüm azizim…

Mehmet Durmaz

Kırgınlığa fitne ekler
Ortak düşman fırsat bekler
Bütün olmalı yürekler
Çatal kazık yere batmaz
Hasıldır kastım azizim....

Metin Özarslan

Korkma karanlık geceden
Ders alma yarım hocadan
Ateş olmayan bacadan
Bilirsin ki duman tütmez
Diyerek kestim azizim…